

Litteratur

T G WICKBOM:

En lojalists bekännelse

Fan ska vara teaterdirektör, brukar Gunnar Unger gärna utropa i någon av de spalter där han så outtröttligt uppbygger, underhåller eller retar gallfeber på sina trogna publik till höger och vänster. Han kan sin Blanche och han glömmer inte sina svärmerier i det förgångna — i detta fall teaterdammet. En annan av salig Sjövalles repliker bringas snabbt i åtanke vid läsningen av hans flitiga och minnesgoda pennas senaste alster: Alla rövare ska klä om till präster!

Eller ett ordspråk, om man så vill: När fan blir gammal blir han präst. Ty i denna "Rapsodi i blått" (Askild & Kärnkull), där författaren med välbehag fördjupar sig i sin ättelängds långa rad av värmländska lantpräster, finns knappt ett stänk av pamflettistens svarta etter och gröna galla. Borta är den skoningslösa satir, som genom åren med sådan brio har tagit om icke heder och ära så dock all pretentiös högtidlighet av våra vanligaste vänsterkoryfeer (den lilla gruppen självironiker bland dem följaktligen kongenialt frikallade). När han skildrar sina fyrtio ungdomsår väljer han romantikens blå schatteringar, med övertoner som ibland blott kan kallas rosenskimrande. Det har kanske gjort hans bok mindre rolig än vänner och vedersakare haft rätt att vänta sig. Men det för fram sidor av meddelägaren i signaturen Sagittarius, som inte alltid släpps till i vardagens enahanda och stridens hetta. Han säger själv att "få saker beredde mig ett sådant nöje, i bästa fall en sådan njutning som att skriva, skrivandet som konst eller åtminstone konsthantverk. Vid sidan av kärleken fanns det ingenting som glädde mig så mycket som leken med ord." Det är en leklust som ibland lockar hans talang att förspillas på frivoliteter för att inte säga trivialiteter. Men under denna dilettant-pose med oförfärat nostalgiska drag framträder efterhand en helhetssyn på ögonblicket och framtiden, som är på en gång

kompromisslös och ömsint.

Åtskilligt av detta har tidigare skymtat i artiklar, kåserier och föredrag. Här ges det den lätta tonen och den rapsodiska dispositionen till trots ett följdriktigt sammanhang av mycket personligt slag. I all sin avmätta patricka reservation ger ju Gunnar Unger i spalterna gärna utlopp för konstnärens oreflekterade behov att dela med sig av det som fyller hans hjärta. Dit hör ej blott politik, musik, scenkonst utan också och kanske främst och innerst det som ger hans konservativa livssyn dess personliga, man frestas säga privata innehåll: kärleken till den svenska traditionen, förkroppsligad i familj, vänkrets, svensk natur och europeisk tankevärld. Är han trogen sina antipatier så är han det i än högre grad sina sympatier, sina förälskelser, den senaste därvid icke uteslutande de föregående.

För en anmälare som oftare än de flesta skymtar i dessa hågkomster vore det därför ett stilbrott att skriva annat än en vänrecension. Men ingen självövertvinnelse påkallas. Igenkännandets någon gång kanske smått skruvade leende värms till beundran inför varsamt inträngande skisser av levande och bortgångna anförvanter med den oförliknelige fadern-amiralen i spetsen. De gör den intimt personliga ramen kring detta utkast till en tidsskildring, eljest dominerad av offentlighetens händelser och förgrundsgestalter. Harald André, Axel Wenner-Gren, Torsten Northin och Herbert Tingsten hör till dem som i olika avseenden påverkat Gunnar Ungers liv. Här porträtteras de åter med den kvickögt anekdotiska skärpa, som ibland nästan får läsaren att glömma att han står inför de lojalaste av vänporträtt.

I denna trohet mot människor, generation för generation, bottnar den ideernas lojalitet som är Gunnar Ungers djupt allvarliga inre drivkraft.